

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЦЕНТЪРА ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

София, декември 2022 г.

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
тел. 02/4273056

Ф-НК-7.6-5/0

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Резюме	4
2. Увод	6
3. Определяне на цели на последващата оценка на въздействието	7
3.1. Обща цел	7
3.2. Специфични цели	7
4. Причини за приемането и изменението на нормативния акт	8
4.1. Причини за приемането на Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига	8
4.2. Изменение:	13
5. Определяне на обхвата и структурата на оценката	14
5.1. Обхват на оценката	14
5.2. Структура на оценката	14
5.2.1. Критерии за оценка	14
5.2.2. Въпроси за разглеждане	15
6. Заинтересовани страни и събрани данни	16
6.1. Заинтересовани страни	17
6.1.1. Група 1	17
6.1.2. Група 2	17
6.1.3. Група 3	17
6.2. Събрани данни	18
7. Информация относно използвания метод за оценяване на въздействията	18
8. Резултати от оценката, включително заключения и препоръки	22
8.1. Анализ по отделните критерии и въпроси на оценката	22
8.1.1. Постигане на целите	22
8.1.2. Ефективност	31
8.1.3. Ефикасност	33
8.1.4. Устойчивост	36
8.1.5. Ползност	38
8.2. Заключения и препоръки	40
9. Начини на разпространение на резултатите от последващата оценка	47
10. Източници	47

Списък на използваните съкращения

Съкращение	Пълно наименование
ЗЦОРХВ	Закон за центъра за оценка на риска по хранителната верига
ЦОРХВ	Център за оценка на риска по хранителната верига
НОМИОВ	Наредба за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието
МЗм	Министерство на земеделието
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МЗ	Министерство на здравеопазването
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
ПМС	Постановление на Министерския съвет
РМС	Решение на Министерския съвет
НС	Народно събрание
МС	Министерски съвет
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ИПА	Институт по публична администрация
ПРЗ	Продукти за растителна защита
ПРЗАВАС	Продукти за растителна защита, активни вещества, антидоти и синергисти
УС	Управителен съвет

1. Резюме

Настоящият доклад има за цел да представи резултатите от извършена последваща оценка на въздействието на Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЗЦОРХВ). Последващата оценка е извършена съобразно Закона за нормативните актове, Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието (обн., ДВ, бр. 91 от 2016 г.), Методиката за последваща оценка на въздействието на програми и нормативни актове на Института по публична администрация и Ръководство за извършване на последваща оценка на въздействието, одобрено с Решение № 885 на Министерския съвет от 2020 г.

Дейността на Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) е регламентирана със Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига. Центърът е правоприменик на Центъра за оценка на риска към Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), създаден като самостоятелно юридическо лице в структурата на БАБХ, третостепен разпоредител с бюджет към министъра на земеделието и храните, който функционира от 18 февруари 2011 до 1 октомври 2016 г. Със Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига, тази структура е преобразувана в самостоятелно юридическо лице на бюджетна издръжка - второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на земеделието и храните. Със Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига се постига съответствие с принципите на Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, 1.2.2002 г.).

Предмет на настоящия доклад е извършване на последваща оценка на въздействието на ЗЦОРХВ посредством анализ на критериите за оценка „Постигане на целите“, „Ефективност“, „Ефикасност“, „Устойчивост“ и „Полезност“.

В резултат на извършената последваща оценка на въздействието на ЗЦОРХВ, в т.ч. и резултатите от проведените социологически проучвания, се установи, че като цяло законът постига в сравнително висока степен основните си стратегически и оперативни цели.

По отношение на избора на източниците на данни оценяващият екип от служители на ЦОРХВ се е водил от основните характеристики за качеството на

информацията, чрез която по най-ефективен начин се постигат целите на оценката, а именно: информацията да е достатъчна, адекватна, достоверна и полезна. В тази връзка, при извършването на последващата оценка са използвани първични и вторични данни.

Първични са данните, събирани „на място“, т.е. търсени и набирани за конкретната цел там, където тя непосредствено се формира от лица на професионално равнище. За тази цел оценяващият екип проведе анкетно проучване и изследване чрез фокус групи сред заинтересованите страни.

Вторични данни са тези, които са набрани и обработени по друг повод, съхранени са чрез някакви материални носители и са достъпни за оценителите. Вторични са данните, за чието събиране по правило оценяващият екип не е бил директно отговорен. Тези данни могат да са извлечени от документи (нормативни актове, оперативни документи и др.).

За тази цел по метода на документалното проучване оценяващият екип анализира правния инструментариум, свързан с прилагането на разпоредбите на ЗЦОРХВ, в т.ч. източници на вторични данни, а именно: закони; подзаконови нормативни актове; Устройствения правилник на Центъра за оценка на риска по хранителната верига (обн., ДВ, бр. 71 от 2016 г.), отчетни документи; други документи, имащи отношение към извършването на настоящата последваща оценка.

Заинтересованите страни за целите на извършването на последващата оценка на въздействието на ЗЦОРХВ са групирани в три групи.

Що се отнася до подхода за извършване на последващата оценка на ЗЦОРХВ са спазени разпоредбите на чл. 35 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието, като:

- са определени целите на последващата оценка на въздействието;
- е извършена същинската оценка;
- е извършено обобщаване на оценката;
- са разпространени резултатите от оценката.

Съгласно изискванията на Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието и насоките в Методиката на Института по публична администрация (ИПА), по всеки от петте критерия („постигане на целите“, „ефективност“, „ефикасност“, „устойчивост“ и полезност“) са формулирани оценъчни въпроси, определящи посоката на оценяването. При формулирането на тези въпроси са следвани следните основни принципи:

1) Чрез отговора на съответния въпрос да бъде дадена информация на тези, които ще използват резултатите от оценяването;

- 2) Отговорът да генерира нова информация и идеи;
- 3) Отговорът да предостави важна информация за вземане на решения по изпълнение на изискванията на Закона;
- 4) Въпросът да се вписва последователно и разбираемо в обхвата на оценяването и да е в съответствие с избраните критерии за оценка;
- 5) Отговорът на въпроса да има въздействие върху дейността;
- 6) Намирането на отговор на въпроса да бъде осъществимо от оперативна гледна точка (бюджет, персонал, време, опит).

В хода на извършване на последващата оценка на въздействието като методи за анализ оценяващият екип е избрал като водещи документалния анализ, анкетното проучване и проведени 2 фокус групи за получаване на обратна връзка от заинтересованите страни- потребители, партньори, колеги за съвместната ни работа, имащи отношение към прилагането на ЗЦОРХВ. По метода на анкетното проучване и фокус групите са получени първичните данни, докато вторичните данни са извлечени на база документален анализ.

Въпросникът от анкетното проучване беше разпространен до общо 239 респонденти, като от тях 40 на английски език и 199 на български език. Мнението си по въпросите споделиха 100 респондента (7 на английски език и 93 на български език), като от тях – 77 представители на държавни институции, 18 представители на частни фирми и неправителствени организации, 4 представители на научни организации и университети.

В организиранияте 2 фокус групи участваха общо 21 респонденти, от всички групи заинтересовани страни – 9 представители на държавни институции, 9 представители на частни фирми и неправителствени организации и 3 представители на научни организации и университети.

2. Увод

Последващата оценка на въздействието на Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига е извършена в изпълнение на РМС № 436 от 05.07.2022 г. за одобряване на списък със законопроекти, на които ще бъде извършена цялостна предварителна оценка на въздействието, и със закони, на които ще бъде извършена последваща оценка на въздействието през 2022 г. Настоящата последваща оценка на въздействието на ЗЦОРХВ е първата извършена последваща оценка от приемането му. Оценката е извършена от експерти от ЦОРХВ. Акцентът на последващата оценка е

поставен върху изследване на постигнатите специфични цели на ЗЦОРХВ, дефинирани за целите на оценката.

3. Определяне на цели на последващата оценка на въздействието

Съгласно чл. 33, ал. 2 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието (НОМИОВ) последващата оценка на въздействието изследва съотношението между поставените цели и постигнатите резултати при прилагането на нормативния акт. В тази връзка последващата оценка на въздействието на ЗЦОРХВ има за цел да определи резултатите/последствията от приложението на закона и да идентифицира и оцени въздействията ex-post от действието на закона. В по-широк план, тя е опит да се установи дали той е произвел планирания и желан ефект върху заинтересованите страни и дали реализираните въздействия биха могли да бъдат дефинирани като пряко произтичащи от действието и прилагането на закона или само частично обвързани с ефекта от прилагането на правните норми.

3.1. Обща цел

Да се оценят последствията и ефекта от приемането и прилагането на ЗЦОРХВ. Общата цел е свързана с проследяване на ефектите от дейността на ЦОРХВ върху политиките и управлението на рисковете в областта на хранителната верига за периода от влизането в сила на закона през 2016 г. до 2022 г.

3.2. Специфични цели

Поставените специфични цели на настоящата последваща оценка на въздействието са следните:

Цел 1: Установяване до каква степен са постигнати целите на ЗЦОРХВ;

Цел 2: Оценка на устойчивостта и полезността на дейностите, извършвани от ЦОРХВ;

Цел 3: До каква степен е постигнато изискването за независимост, безпристрастност и обективност на дейностите по:

- изготвяне на научни оценки на риска по хранителната верига;
- изготвяне на оценка с доклад за оценка на продукти за растителна защита/ПРЗ/;

Цел 4: Формулиране на изводи и препоръки, свързани с прилагането на ЗЦОРХВ.

4. Причини за приемането и изменението на нормативния акт

При изследването на причините за приемането и изменението на ЗЦОРХВ са взети предвид причинно-следствените връзки между приемането или изменението на нормативния акт, последиците и въздействията от него и промените в обществените отношения, промяната в поведението на адресатите на акта и др.

При изследването на причините за приемането и за изменението на закона са изследвани мотивите, съответно доклада към проекта на ЗЦОРХВ преди приемането.

4.1. Причини за приемането на Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига (обн., ДВ, бр. 44 от 2016 г.; изм., бр. 58 от 2017 г. и бр. 51 от 2020 г.)

Регламент (ЕО) № 178/2002 въвежда общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за да бъде изградена обща основа на мерките, уреждащи законодателството в областта на храните, както на равнището на Съюза, така и на национално равнище. В него се предвижда, *inter alia*, че законодателството в областта на храните се основава на анализ на риска, освен когато това не е целесъобразно предвид обстоятелствата или естеството на мярката. Съгласно съображение 17 от Регламента трите взаимосвързани компонента на анализа на риска, а именно оценка на риска, управление на риска и обмяна на информация за риска, осигуряват систематична методология за определянето на ефективни, съразмерни и целеви мерки или други действия за опазване на здравето. За да се гарантира безопасността на храните, е необходимо всички аспекти на хранителната верига да се разглеждат като един непрекъснат процес, започващ от и включващ първичното производство и производството на фуражи до продажбата или доставката на храни до потребителите, тъй като всеки елемент може да има потенциално въздействие върху безопасността на храните. По тази причина е необходимо да се вземат под внимание производството, приготвянето, транспортирането и разпространението на фуражи, използвани за храна на животни, които се отглеждат за производство на храни, включително отглеждането на животни, които могат да се използват за храна в рибните стопанства, тъй като непреднамереното или преднамерено замърсяване на храните за животни, както и подправянето или практиките на измами, или други недобросъвестни действия във връзка с тези дейности могат да породят пряко или косвено въздействие върху безопасността на храните. Необходимо е също така да се вземат под внимание и други практики и селскостопански производствени фактори на равнището на първично

производство и тяхното потенциално въздействие върху цялостната безопасност на хранителната верига. Тук трябва да отбележим и новите рискове, които са свързани с измененията на климата и неговото въздействие като рискови фактори върху дейностите на агрохранителната верига – нови заболявания по животните и растенията, рискове свързани с променени аграрни практики, водоснабдяване и мелиорации, движение на големи маси от хора и други.

За да се изпълнят изискванията от Регламент (ЕО) № 178/2002 за оценката на риска по хранителната верига и принципите за прозрачност при комуникацията на риска през 2019 г. се публикува Регламент (ЕС) 2019/1381 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година относно прозрачността и устойчивостта на оценката на ЕС на риска в хранителната верига и за изменение на регламенти (ЕО) № 178/2002, (ЕО) № 1829/2003, (ЕО) № 1831/2003, (ЕО) № 2065/2003, (ЕО) № 1935/2004, (ЕО) № 1331/2008, (ЕО) № 1107/2009, (ЕС) 2015/2283 и Директива 2001/18/ЕО (ОВ L 231, 6.9.2019 г.).

В Република България през 2011 г. със Закона за Българската агенция по безопасност на храните е създаден Център за оценка на риска, като самостоятелно юридическо лице в структурата на Българската агенция по безопасност на храните. Директорът на този Център за оценка на риска беше на пряко подчинение на изпълнителния директор на БАБХ. В така създадената ситуация Центърът за оценка на риска, може да извършва анализ и да предоставя научни становища само в тези аспекти от хранителната верига, които са под контрола на БАБХ. Съществуват аспекти в хранителната верига, които се контролират от други административни структури – Регионалните здравни инспекции към Министерството на здравеопазването, Регионалните инспекции по околната среда и водите към Министерството на околната среда и водите, както и към Министерството на земеделието и храните - Изпълнителна агенция по лозата и виното, Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол, Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури, които към тогавашния момент не попадат в обхвата на дейността на този Център за оценка на риска. Всичко това доведе до следните недостатъци:

1. Официалният контрол по хранителната верига не във всички сектори се извършва въз основа на направена оценка на риска, както се изисква от европейското право.

2. Експертите, които участват в изготвянето на националната нормативна уредба в областта на безопасността на храните и фуражите, не разполагат с научни становища.

3. Българските експерти, участващи в работните групи към Европейската комисия и Съвета, не разполагат с научни становища, за да могат да заемат адекватна позиция на Българската агенция по безопасност на храните.

До приемането на Закона за ЦОРХВ и преминаването към Министерство на земеделието и храните, съществуваше фрагментираност на законодателството в тази област, което водеше до затруднения в неговото прилагане и липсата на гаранции за независимостта на извършваната оценка на рисковете по агрохранителната верига, което наложи отделянето на ЦОР от структурата на БАБХ и създаването на нов правен субект ЦОРХВ със Закон за Центъра за оценка на риска по хранителната верига. С приемането на ЗЦОРХВ се направи анализ и систематизация на нормативната уредба с цел поддържането на законност, независимост и безпристрастност при даване на оценки.

През 2016 г. ЦОРХВ се отделя като самостоятелно юридическо лице в структурата на МЗХ. С това се постигна по-независим и по-прозрачен подход в работата и управлението на ЦОРХВ и още по-надежден и безпристрастен анализ на рисковете в агрохранителната верига. За да се спази принципът на независимост в работата на ЦОРХВ, неговият ръководител се назначава директно от министър председателя на Република България.

Тази промяна беше осъществена с цел да се обхване хранителната верига в нейната цялост, както и да се гарантира безпристрастността, обективността и прозрачността на научната оценка на риска по хранителната верига. Ситуирането на Центъра за оценка на риска по хранителната верига, на пряко подчинение на министъра на земеделието и храните е насочено към постигане на следните цели:

- разширяване на научния анализ и оценка върху цялата хранителна верига, които са основа при взимането на управленски решения от органите, осъществяващи държавната политика в областта на хранителната верига и органите, осъществяващи официалния контрол;

- гарантиране на независимост, безпристрастност, обективност и прозрачност при извършването на научните анализи и предоставяне на научни оценки на риска по хранителната верига.

С прилагането на закона се постигнаха следните резултати:

1. Всеобхватна и независима оценка на риска в цялостния процес и във всички аспекти на хранителната верига.

2. Безпристрастност, обективност и прозрачност при изготвяне на конкретните научни оценки в отделните аспекти на хранителната верига.

3. Предоставяне на научни становища, които служат за основа на компетентните органи и институции за вземане на решения за управление на рисковете по хранителната верига.

Центърът за оценка на риска по хранителната верига няма контролни функции върху бизнес операторите по хранителната верига, не взема управленски решения и няма да провежда законодателната политика, а ще предоставя по обективен и безпристрастен начин научно обоснован анализ, който да е основа при осъществяването на посочените процеси от компетентните органи, на национално ниво.

Центърът за оценка на риска по хранителната верига е:

1. компетентен орган по смисъла на чл. 22, параграф 7 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните.

2. организация в мрежа от организации, работещи в области от компетентността на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ), съгласно чл. 36 от Регламент (ЕО) № 178/2002.

3. компетентен и координиращ орган по смисъла на чл. 75, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета (ОВ, L 309/1 от 24 ноември 2009 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕО) № 1107/2009", в процедурите по одобряване, подновяване и преразглеждане на одобрението на активни вещества, антидоти и синергисти.

4. компетентен орган по смисъла на чл. 75, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1107/2009 за извършване на оценка с доклад за оценка при разрешаване, подновяване, изменение и отнемане на разрешение за пускане на пазара и употреба на продукти за растителна защита.

Визията на ЦОРХВ е утвърждаването му на национално и международно равнище като научна структура за оценка на риска в областта на безопасността на храните и фуражите, здравеопазването и хуманното отношение към животните, растителната защита и здравето на растенията, при спазване на принципите за прозрачност, достъпност, обективност и безпристрастност и да бъде независим, отзивчив и доверен партньор на управляващите риска – МЗм, БАБХ и други компетентни органи, както и активно да допринася за високото ниво на защита на потребителите. Тази визия се осъществява чрез основните функции на ЦОРХВ:

- да се защитава общественото здраве и засилва доверието на потребителите по отношение на сигурността и безопасността на цялата хранителна верига чрез изготвяне на независима научна оценка на риска, становища и информации, свързани с хранителната верига, чрез пряко възлагане от Европейски орган по безопасност на храните (ЕОБХ), МЗм, БАБХ или други държавни органи, физически и юридически лица за изготвянето на научна оценка на риска чрез независим, прозрачен и безпристрастен начин по проблеми, които пряко или косвено засягат здравето на животните и растенията, растителните продукти, растителния и животински репродуктивен материал и безопасността на храните и фуражите по цялата хранителна верига. Тези оценки, становища и информации служат за вземане на решения за управление на рисковете по хранителната верига;

- да събира данни, включително и от външни за МЗм структури, необходими за оценка на риска по хранителната верига; при необходимост за целите на оценката на риска извършва проучвания и събира информация на терен;

- да осъществява комуникация на риска и обмен на информация с всички институции и лица, имащи отношение към безопасността по хранителната верига и да проучва информационните потребности, необходими за извършване на обективна оценка на риска;

- да осъществява, като Контактен център на ЕОБХ, комуникация и обмен на научна информация с ЕОБХ и с други международни и национални организации по оценка на риска по хранителната верига, да поддържа национална база данни за експерти в различните области на хранителната верига и осъществяване на научно сътрудничество чрез координация на дейностите, разработване и изпълнение на съвместни проекти, обмяна на опит и най-добрите практики в областите от компетентност на ЕОБХ съгласно чл. 36 от Регламент (ЕО) № 178/2002;

- да прави предложения и препоръки за изменение или допълнение на програмите за обучение, които се изготвят съгласно чл. 5, параграф 4 и Делегиран регламент (ЕС) 2019/624 относно специалните правила за извършването на официален контрол върху производството на месо и за районите за производство и за повторно полагане на живи двучерупчести мекотели в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 131, 17.5.2019 г.);

- да одобрява, подновява и преразглежда одобрението на активни вещества, антидоти и синергисти в качеството си на компетентен и координиращ орган по смисъла на чл. 75, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕО) № 1107/2009;

- да извършва оценка с доклад за оценка при разрешаване, подновяване, изменение и отнемане на разрешение за пускане на пазара и употреба на продукти за растителна защита, като компетентен орган по смисъла на чл. 75, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1107/2009.

Центърът за оценка на риска по хранителната верига взаимодейства с ЕОБХ, с други европейски и международни организации и с компетентните органи в областта на хранителната верига на другите държави.

4.2. Изменение:

В периода от 2016 г. до изготвяне на настоящия доклад законът е претърпял 3 (три) изменения.

4.2.1. С § 74 от заключителните разпоредби на Закона за изменение на Закона за Българската агенция по безопасност на храните (обн., ДВ, бр. 58 от 2017 г.) в Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига навсякъде думите „Министерството на земеделието и храните“, „министъра на земеделието и храните“ и „заместник-министри на земеделието и храните“ се заменят съответно с „Министерството на земеделието, храните и горите“, „министъра на земеделието, храните и горите“ и „заместник-министри на земеделието, храните и горите“.

4.2.2. С § 10 от заключителните разпоредби на Закона за управление на агрохранителната верига (обн., ДВ, бр. 51 от 2020 г.) в Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига се правят следните изменения:

1. В чл. 18 ал. 2 се изменя така:

„(2) За директор на ЦОРХВ се назначава лице, придобило най-малко образователна и научна степен „доктор“, което има 10 години професионален опит в областта на безопасността по хранителната верига.“

2. В чл. 20 ал. 3 се отменя.

Изменението е наложено от промяната на Закона за развитие на академичния състав. С премахването на ВАК понятието национален „доцент“ и „професор“ е премахнато. Центърът работи по Закона за държавния служител и не представлява научна организация, което от своя страна затруднява хабилитирането на служителите.

4.2.3 С § 104 от Закона за изменение и допълнение на Закона за подпомагане на земеделските производители в Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига навсякъде думите „Министерството на земеделието, храните и горите“, „министъра на земеделието, храните и горите“ и „заместник-министри на земеделието,

храните и горите“ се заменят съответно с „Министерството на земеделието“, „министъра на земеделието“ и „заместник-министри на земеделието“.

5. Определяне на обхвата и структурата на оценката

5.1. Обхват на оценката

Оценката обхваща период от 6 години от влизането в сила на ЗЦОРХВ на 10.06.2016 г. до края на м. ноември 2022 г. и е изготвена от работна група от експерти на ЦОРХВ, като е използвана и информация от заинтересованите страни. Експертите от работната група са пряко отговорни за изработването и прилагането на нормативния акт и най-добре и в детайли познават различните етапи, цели и особености на тези процеси. В обхвата на настоящата оценка са включени разпоредбите на ЗЦОРХВ към момента на влизането му в сила (обн., ДВ, бр. 44 от 2016 г.) и последващото му изменение (обн., ДВ, бр. 51 от 2020 г.). Другите две изменения, свързани с преобразуване на Министерство на земеделието и храните в Министерство на земеделието, храните и горите, а след това в Министерство на земеделието не са обект на последваща оценка на въздействие, тъй като са предприети в изпълнение на съответните решения на Народното събрание.

При определянето на обхвата на последващата оценка на ЗЦОРХВ не са налице съществени ограничения освен липсата на извършена предварителна оценка на въздействието на закона, каквато при приемането на ЗЦОРХВ не е била включена като задължително изискване в Закона за нормативните актове.

В настоящия случай, предвид липсата на предварителна оценка на ЗЦОРХВ, целите и резултатите са определени последващо (по време на прилагането на нормативния акт) и спрямо така дефинираните цели са определени и оценени ефектите и ползите от закона.

5.2. Структура на оценката

5.2.1. Критерии за оценка

Критериите за последваща оценка на нормативни актове са определени в чл. 37, ал. 2, т. 2 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието. Ефектите от прилагането на ЗЦОРХВ се оценяват въз основа на някои или на всички от изброените по-долу критерии:

➤ **Критерий „Постигане на целите”**

Този критерий изследва степента, в която целите от реализираната политика и/или изменението на нормативния акт са постигнати, независимо дали това се дължи на конкретната политика, съответно на изменението в нормативния акт, както и основните трудности, които пречат за постигането на целите.

➤ **Критерий „Ефективност”**

Този критерий изследва степента, в която постигането на целите от реализираната политика и/или от изменението в нормативния акт се дължи на конкретната политика, съответно на промяната в закона. Анализът и оценката се фокусират върху онези въпроси, които позволяват да се установи дали прилагането на ЗЦОРХВ е ефективно, т.е. дали са постигнати неговите първоначални цели.

➤ **Критерий „Ефикасност”**

Този критерий изследва възможността за постигане на максимални резултати от използваните ресурси от реализираната политика и/или от изменението на нормативен акт. В конкретния случай ефикасността от прилагането на ЗЦОРХВ изследва дали целите на закона се постигат с оптимален обем и разпределение на ресурсите.

➤ **Критерий „Устойчивост”**

Този критерий изследва степента на трайно решаване на идентифицираните проблеми. Оценява се в каква степен разпоредбите на ЗЦОРХВ осигуряват трайно решаване на проблемите, свързани с рисковете по хранителната верига, и необходимостта от промени в закона в приоритетни области, определени от МФ.

➤ **Критерий „Полезност”**

Този критерий изследва степента на удовлетворяване на очакванията на адресатите на политиката и/или на нормативния акт.

За целите на последващата оценка на въздействието на ЗЦОРХВ са изследвани всички нормативно определени критерии за оценка, като по всеки от критериите са дефинирани ключови въпроси за оценка, отговорите и изследването на които са основата, върху която са изградени основните заключения, изводи и резултати от последващата оценка на въздействието.

5.2.2. Въпроси за разглеждане

Обхватът и структурата на последващата оценка на ЗЦОРХВ са предопределени от целите, които тя си поставя. В този смисъл, към всяка цел са формулирани въпроси, на които се търси отговор, съобразно избраните критерии за оценка. За да може да се анализират резултатите, последствията и въздействията от прилагането на закона са

формулирани оценъчни въпроси и са избрани типове данни за различни периоди, които трябва да покажат как се е прилагал законът.

А. Въпроси за оценка по критерий „Постигане на целите“:

А.1. Постигнати ли са и в каква степен целите на Закона?

А.2. Какви са основните проблеми/дефицити, които възпрепятстват/са възпрепятствали постигането на целите на ЗЦОРХВ?

Б. Въпроси за оценка по критерий „Ефективност“:

Б.1. Подобрени ли са се дейностите, извършвани от Центъра, с приемането на ЗЦОРХВ?

Б.2. Достатъчно функционална ли е структурата на ЦОРХВ и стабилна основа ли е за ефективна работа?

В. Въпроси за оценка по критерий „Ефикасност“:

В.1. Разполага ли ЦОРХВ с достатъчен като численост персонал за постигане на изискванията на Закона?

В.2. Постига ли се необходимото качество на работа с наличния човешки ресурс?

Г. Въпрос за оценка по критерий „Устойчивост“:

Г.1. Съществуват ли проблеми/дефицити, които не могат да бъдат решени с обхвата на настоящия Закон на ЦОРХВ?

Г.2. Необходими ли са промени в З ЦОРХВ?

Д. Въпрос за оценка по критерий „Полезност“:

Д.1. До каква степен партньорството с ЦОРХВ е полезно и подобрява нивото на дейността на заинтересованите страни?

6. Заинтересовани страни и събрани данни

Процесът по идентифицирането на заинтересованите страни включва:

➤ определянето на страните, които ще бъдат или са засегнати пряко или косвено, положително или отрицателно от дейността на Центъра;

➤ степента на въздействие на всяка една от тези страни върху процеса на разработване, изпълнение и оценка на дейностите;

➤ отчитане на техните интереси и влияние върху дейностите;

➤ най-подходящите механизми за консултиране с тях, за да се увеличи тяхната подкрепа и да се намали тяхното противопоставяне.

В хода на извършване на оценката бяха идентифицирани следните заинтересовани страни, които могат да се обособят в три основни групи, както е изложено по-долу:

6.1. Заинтересовани страни

6.1.1. Група 1

В тази група попадат държавните институции - Министерство на земеделието, Министерство на здравеопазването, Агенция по ядрено регулиране, Българска агенция по безопасност на храните, Национален диагностичен научно-изследователски ветеринарномедицински институт, Централна лаборатория по ветеринарно-санитарна експертиза и екология, Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол, Централна лаборатория по карантина на растенията, Националният център по заразни и паразитни болести, Национален център по обществено здраве и анализи и др.

6.1.2. Група 2

В тази група влизат неправителствени организации, частни фирми и „оператори“ (физически или юридически лица), свързани с дейности по хранителната верига.

6.1.3. Група 3

В тази група влизат научните организации и висшите учебни заведения, свързани с дейностите по хранителната верига: Тракийски университет, Лесотехнически университет, Аграрен университет – Пловдив, Университет по хранителни технологии, Медицински университет – София, Селскостопанска академия, Българска академия на науките и др.

Съгласно НОМИОВ, провеждането на консултации със заинтересовани страни не е задължителен етап при извършването на последваща оценка на въздействието на нормативен акт. За целите на оценката на въздействието на ЗЦОРХВ такива консултации са преценени за полезни и са проведени със заинтересованите страни от трите групи.

За изследване на мнението на заинтересованите страни по хранителната верига по ключовите въпроси за оценка, свързани с прилагането на ЗЦОРХВ, бяха използвани два социологически метода:

➤ Количествен метод – **анкетно проучване** (предварително изготвен въпросник/анкета се разпространява за попълване от изследваните лица; в анкетното проучване участват по-голям брой респонденти и резултатите имат количествено измерение; характеризира се с бързо получаване и обработване на информацията, която се отнася пряко до партньорите/заинтересованите страни на поръчителя).

➤ Качествен метод – **фокус групи** (интервю, насочено към получаване на „задълбочена“ информация; провежда се от модератор под формата на естествен и неформален разговор с група респонденти (8-10 души), определени по критерии съобразно целите на изследването; в процеса на добре насочена дискусия участниците изразяват собствените си мнения по темата от индивидуална гледна точка; в резултат се разкрива широк кръг от мнения относно степента на удовлетвореност, възприемането на нивото на обслужване, идентифицирането на проблемни зони в дадена област и др.).

Информацията получена от заинтересованите страни е взета под внимание при извършването на настоящата оценка, като същите са посочени на съответните места при разглеждане на конкретните въпроси.

6.2. Събрани данни

Данните, получени от отговорите и изразените становища на заинтересованите страни, са важна количествена и качествена информация за целите на последващата оценка на въздействие на ЗЦОРХВ. Те са обобщени чрез:

- събиране на информация за резултатите от прилагането на нормативния акт;
- събиране на количествени данни по критериите за оценка: постигане на целите, ефективност, ефикасност, устойчивост и полезност на ЗЦОРХВ;
- извеждане на проблеми, свързани с прилагането на нормативния акт, изследване на причините за наличието на проблемите и формулиране на препоръки за преодоляването им.

За целите на последващата оценка на въздействието на ЗЦОРХВ бяха разработени следните инструменти:

1. Анкета (въпросник) на български и английски език, за да бъдат обхванати и международните партньорски организации; анкетата беше разпространена онлайн, като участието в проучването беше доброволно и анонимно;
2. Въпросник/сценарий за Фокус групи с участието на представители от трите групи заинтересовани страни, които се проведеха присъствено и участието в тях беше доброволно.

7. Информация относно използвания метод за оценяване на въздействията

За целите на извършване на настоящата последваща оценка на въздействието на ЗЦОРХВ е използван систематизиран, последователен и комплексен подход на анализа

и оценката по отделните ключови въпроси за оценка, който да позволи всеобхватност, обективност и реалистичност на заключенията от анализа.

Основните методи, чрез които е събрана информацията, необходима за извършване на последващата оценка на въздействието от прилагането на ЗЦОРХВ, са:

➤ **Кабинетно проучване (документален анализ)**

Кабинетното проучване бе използвано като отправна точка на настоящата оценка. Кабинетното проучване е универсален метод и има ясна приложимост в контекста на извършената последващата оценка на въздействието на ЗЦОРХВ. Посредством него бяха обхванати всички въпроси, отговорът на които бе зависим от наличните документи, свързани с оценката на ЗЦОРХВ. Той бе използван още на етапа на прегледа на съществуващата информация (идентифицираните нормативни актове, доклади, отчети, анализи и т.н.), като даде възможност да се направи точна преценка за необходимостта от допълнителна информация, която бе събрана в последствие посредством другите методи за събиране на данни. Документалният анализ предостави и възможност още в началния стадий от изпълнение на оценката да се прецени какъв да бъде видът и съдържанието на работните документи.

Методът документален анализ беше използван при изготвянето на оценката по всички заложи критериуми, като бе направен анализ на стратегически документи, отчетни документи и одитни доклади: Годишни отчети за изпълнението на стратегическите документи в областта на оценката на риска по хранителната верига; Доклад от извършен одит от МЗМ, отчети за изпълнението на програмния бюджет за периода 2016-2022 година и др.

➤ **Анкетно проучване**

Анкетното проучване даде възможност да се анализира мнението на преките участници в процеса по прилагане на оценявания закон по отношение на съвместната дейност с ЦОРХВ, използването на услугите, които ЦОРХВ предоставя, съществуващите проблеми/ слабости, както и препоръки за преодоляване им.

Обобщената вследствие от проведеното анкетно проучване информация бе използвана за допълване на събраната чрез кабинетното проучване документална информация, което допринесе за набирането на обратна връзка от заинтересованите страни, невъзможна за събиране чрез документално проучване.

Анкетното проучване се проведе онлайн в периода **26.10. – 8.11.2022 г.** На респондентите беше изпратен въпросник/анкета, съдържащ 14 въпроса. Участието в

проучването беше доброволно и анонимно. Анкетата се проведе на български и английски език, за да бъдат обхванати и международните партньорски организации.

Извадка/Обем на изследваните лица: Въпросникът беше разпространен до общо **239 респонденти**, като от тях 40 на английски език и 199 на български език. Анкетата беше попълнена от **100 респондента** (7 на английски език и 93 на български език).

Целеви групи/ респонденти: в анкетното проучване са включени партньори/заинтересовани страни от следните институции:

- Държавни институции;
- Неправителствени организации с нестопанска цел;
- Частни фирми;
- Научни организации/Университети/учебни заведения.

Фокус групи

Фокус групите като **качествен социологически метод**, бяха насочени към получаване на **"задълбочена" информация**. Бяха проведени две фокус групи със заинтересованите страни по хранителната верига с цел набавяне на данни за качествена оценка на дейността на Центъра, сравнение с опита на партньорите, набиране на аргументи/спомени/мотивации и последващо формулиране на изводи и препоръки, свързани с прилагането на Закона.

Основни цели на изследването чрез фокус групи:

- Оценка на ефективността, ефикасността, полезността и устойчивостта на дейностите, извършвани от Центъра;
- Формулиране на изводи и препоръки, свързани с прилагането на ЗЦОРХВ.

Целеви групи/ участници във фокус групите:

Заинтересовани страни, които са потребители на услуги, предоставяни от Центъра, партньори по съвместни дейности, проекти и договори, представители на държавни институции, НПО, научни организации/университети/учебни заведения, частни фирми, публично-правни организации, самонаети и други.

Период на провеждане – 15 – 30.11.2022 г. — конкретни дати на провеждане – 22 и 30 ноември;

Обхват – 2 фокус групи с 9 – 12 участника във всяка;

Място на провеждане - зала 6, 11 ет., ЦОРХВ;

Модератори – експерти от ЦОРХВ;

Резултатите от фокус групите бяха използвани за надграждане на получените данни от кабинетното и анкетното проучване и по-задълбоченото формулиране на препоръки за необходимост от промени в Закона за ЦОРХВ.

Основните методи, чрез които събраната информация бе обработена, синтезирана и анализирана за целите на последващата оценка на въздействието от прилагането на 3 ЦОРХВ, са:

➤ Мултикритериен анализ

Методът беше използван при анализа на въздействията от прилагането на 3 ЦОРХВ. Чрез него се постигна разширяване на обхвата на анализа по отделните критерии за оценка и отговорите на ключовите въпроси за оценка. Конкретно мултикритерийният анализ е използван за сравняване на резултатите от оценката, получени по отделните критерии за оценка, например сравняване на резултатите по критерий „Постигане на целите“ и резултатите по критерий „Ефективност“.

➤ Анализ на ефективността

Този метод бе използван в два от критериите за оценка, а именно анализ на ефективността и анализа на ефикасността на изпълнението. Методът се използва, когато при определяне на обхвата на анализа се изисква да бъде направен анализ и да се оцени конкретна мярка от политика или инициатива/проект на административната структура.

➤ Контент анализ

Контент анализът е систематичен метод за изучаване на информацията. Определя се като анализ на явното и скритото съдържание на определен обем от съобщен материал чрез класификация, таблици, диаграми и оценяване на ключовите символи и теми, за да се установи неговото значение и вероятният ефект. Този метод се прилага за изследване

на характеристиките на самата информация и за изучаване на свързаните с тази информация социални обекти и явления. Методът беше използван при отворените въпроси на анкетното проучване, при анализа на данните от фокус групите и при част от документалния анализ.

➤ **Социологически анализ**

Социологическият анализ се осъществява чрез интерпретация на основните емпирични данни, анализират се актуалните проблеми и се търси тяхното универсално решение. Този метод беше използван за анализ на данните от анкетното проучване и фокус групите.

8. Резултати от оценката, включително заключения и препоръки

Представянето на резултатите от последващата оценка и формулирането на изводи е направено въз основа на анализ на нормативната база и отговорите на въпросите, поставени за разглеждане от оценката на въздействието. Събраният масив от данни и информация са разгледани, за да се установи доколко наблюдаваните резултати и въздействия съвпадат със заложените очаквания, когато интервенциите са били приети и въведени. Изводите от оценката са формулирани чрез последователното прилагане на критериите за последваща оценка.

8.1. Анализ по отделните критерии и въпроси на оценката

В обобщение на направените по-горе констатации, настоящата оценка на въздействието достигна до следните резултати и обобщени изводи по отношение на въпросите и критериите, поставени в обхвата на оценката, които показват, че ЗЦОРХВ в изследвания период е изпълнил до голяма степен целите си. Заложените в закона разпоредби, чрез които е предвидено да се осъществява оценката на риска по хранителната верига, като част от държавната политика в областта на здравеопазването на животните и безопасността на храните, могат да бъдат оценени до голяма степен като ефективни, устойчиви и полезни.

8.1.1. Постигане на целите

Анализът по критерий „Постигане на целите“ обхваща отговорите на два ключови въпроса за оценка „Постигнати ли са и в каква степен целите на ЗЦОРХВ“ и „Какви са основните проблеми/дефицити, които възпрепятстват/са възпрепятствали постигането на целите на ЗЦОРХВ?“.

Оценка по въпрос А.1.: *Постигнати ли са и в каква степен целите на З ЦОРХВ?*

Методиката за последваща оценка на програми и нормативни актове на ИПА препоръчва при извършване на оценката да се разглежда постигането както на оперативни цели (резултат), така и стратегически цели (преки и косвени ефекти) от прилагането на закона. Съгласно Методиката на ИПА оценяването на степента, в която целите на политиката са постигнати, може да се извърши, без да се разглеждат в детайли причините, които обясняват успеха или провала. Оценяването по този критерий се съсредоточава само върху постигането на заявените цели и няма стремеж да покаже причинни връзки между факторите, нито пък се стреми да обясни тези причинни връзки.

Както беше отбелязано и по-горе при определянето на обхвата на оценката, съществено ограничение по отношение на прилагането на методиката е свързано с факта, че при приемането на закона през 2006 г. не е извършена предварителна оценка на въздействието и в тази връзка целите, които да бъдат постигнати, не са предварително дефинирани. Една от причините за това е, че по това време Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието все още не е била приета.

В тази връзка, към настоящия момент, на етапа на прилагане на нормативния акт, са дефинирани от оценяващия екип следните стратегически и оперативни цели на ЗЦОРХВ:

Стратегически цели:

- 1) Осигуряване на високо професионално и научно ниво при изготвяне на научните оценки на риска по хранителната верига и на оценките на продукти за растителна защита;
- 2) Осигуряване на независимост, прозрачност и безпристрастност при изготвянето на оценките на риска;
- 3) Прилагане на изискванията на Европейското законодателство и новости в науката в системата за оценка на риска.

Оперативни цели:

1. Осигуряване на ефективно функциониране на дейността на Центъра чрез създаване на обща рамка за дейността – същност, обхват, организация на дейността.
2. Осигуряване на минимален праг и численост на Центъра, съобразени със заложените в ЗЦОРХВ дейност и управляваните публични финансови ресурси.

3. Публикуване на научните оценки на интернет страницата на ЦОРХВ и споделяне със заинтересованите страни.

4. Осигуряване на ефективна комуникация и обратна връзка от заинтересованите страни.

5. Осигуряване на условия за независимост при планиране, извършване и комуникиране на резултатите от дейността.

6. Осигуряване на възможност за годишно отчитане на дейността (за постигане на прозрачност).

7. Осигуряване на актуалност, иновативност и периодично обновяване на научната и нормативната информация при изпълнение на дейностите и изготвяне на оценките на риска;

8. Идентифициране и периодично преразглеждане на съществуващи проблеми при прилагането на ЗЦОРХВ.

В текста по-долу са представени анализът и оценката за степента на постигане на отделните стратегически и оперативни цели на ЗЦОРХВ.

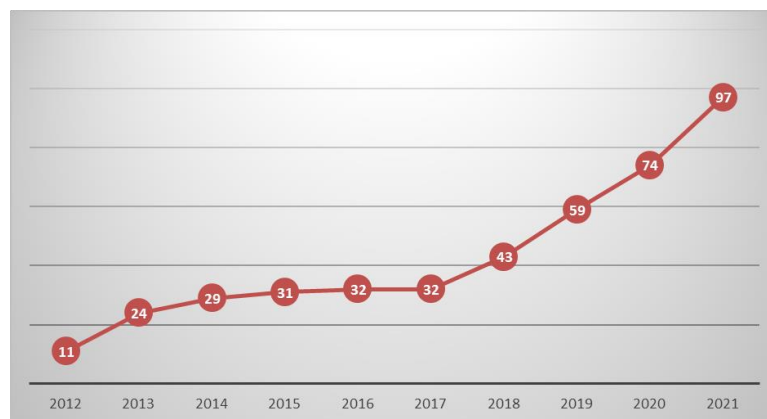
Постигане на Стратегическа цел 1 „Осигуряване на високо професионално и научно ниво при изготвяне на оценките на риска по хранителната верига и на оценките на продукти за растителна защита“

Въпросът за постигане на целта „Осигуряване на високо професионално и научно ниво при изготвяне на оценките на риска по хранителната верига и на оценките на продукти за растителна защита“ е изследван чрез кабинетно проучване, анкетно проучване и изследване чрез фокус групи.

На база Кабинетно проучване (документален анализ) на годишен отчет за цялостната дейност на центъра за оценка на риска по хранителната верига към МЗм за 2021 г. е отбелязано, че за периода 2012-2021 г. се наблюдава възходящ тренд за нарастване на броя на направените оценки, а именно - през 2021 г. са изготвени 97 научни становища*, в сравнение с 2020 – 74; 2019 г. – 59; 43 през 2018; 32 през 2017; 32 през 2016 г.; 31 през 2015 г.; 29 през 2014 г.; 24 през 2013 г. и 11 през 2012 г. (Фигура 7). В сравнение с 2016 г. броят на направените оценки и научни обзори през 2021 г. е нараснал почти три пъти, а качеството се е повишило, което е видно от диаграма 1 по-долу:

Диаграма 1

Данните от анкетното проучване показват висока степен на постигане на стратегическа цел „Осигуряване на високо професионално и научно ниво при изготвяне на научните оценки на риска по хранителната верига и на оценките на продукти за растителна защита“. Графиките 1-3 по-долу илюстрират получените оценки от заинтересованите страни. *В случаите, в които получените отговори са по-малко от 100%, анкетираните са посочили, че не са използвали конкретната услуга.

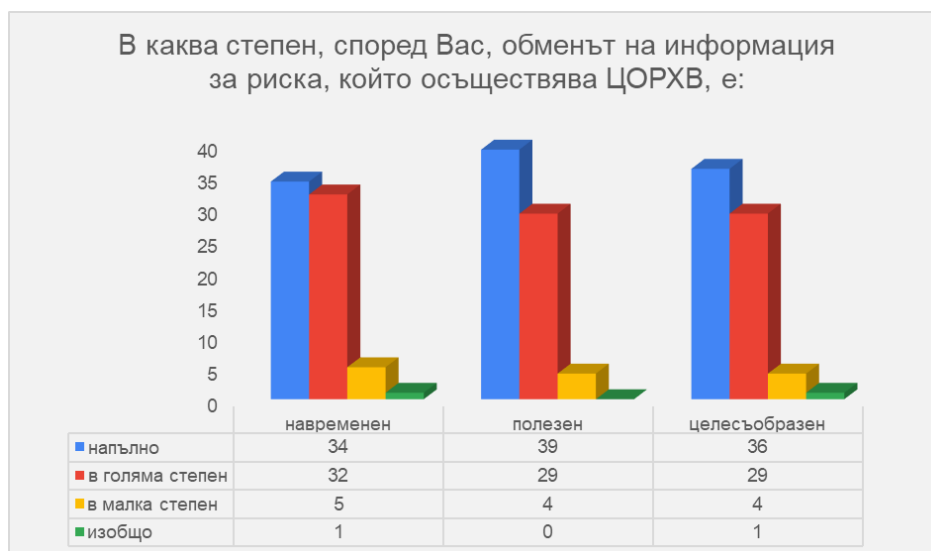
Графика 1.

*не съм използвал конкретната услуга – 18%

Графика 2.

*не съм използвал конкретната услуга – 44%

Графика 3

*не съм използвал конкретната услуга – 21%

При проведените фокус групи респондентите се обединиха около мнението, че Центърът разполага с експертен състав на високо европейско ниво, с отлична професионална експертиза; самият факт, че се провеждат научни конференции в партньорство с ЕОБХ предполага, че ЦОРХВ е добър проводник на идеите на ЕОБХ.

Постигане на Стратегическа цел 2 „Осигуряване на независимост, прозрачност и непристрастност при изготвянето на оценките на риска“

Въпросът за постигане на целта „Осигуряване на независимост, прозрачност и непристрастност при изготвянето на оценките на риска“ е изследван чрез кабинетно проучване, анкетно проучване и фокус групи.

Данните от анкетното проучване показват висока степен на постигане на целта. Фигура 1 илюстрира получените оценки от заинтересованите страни – 91 % от тях посочват високи скали (напълно и в голяма степен) по този критерий.

Фигура 1

На база кабинетно проучване (документален анализ) на одитния доклад за извършен одитен ангажимент за увереност № ОАУ 11/2022 във връзка с постигане независимост и гарантирано спазване на изискванията на Регламент (ЕО) № 178/2002 е отбелязано:

Българският модел на управление на хранителната верига е включен почти изцяло в ресора на министъра на земеделието, който включително обхваща и процеса по оценка на риска. Според изискванията на Регламент (ЕО) № 178/2002 процесът на оценката на риска трябва да е самостоятелен процес, различен от процеса по управлението на риска.

При изследването на правните норми, дефиниращи правния статут на ЦОРХВ се вижда, че подчинеността на Центъра спрямо МЗм е само и единствено по отношение на бюджета – ЦОРХВ е определен като второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на земеделието. Самите функции на Центъра обаче са разписани по начин, който гарантира, че от дейността на ЦОРХВ ще могат да се ползват всички структури от системата на хранителната верига. Предвид посоченото може да се приеме, че не е изцяло налице изискващата се по регламент самостоятелност на звеното, извършващо оценката на риска, независимо че ЦОРХВ е включен в системата на Министерството на земеделието.

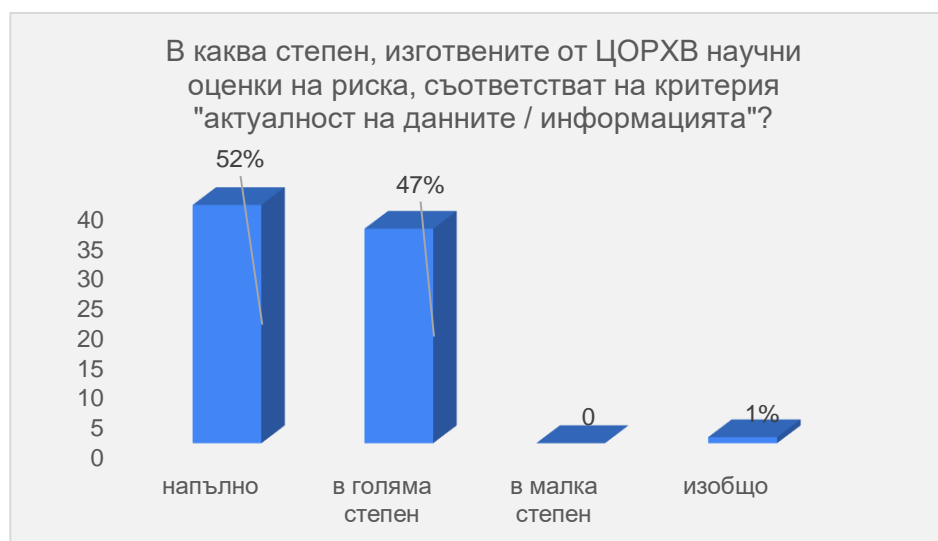
Резултатите от проведените фокус групи са още един аргумент в полза на факта на отделянето на ЦОРХВ от БАБХ и постигане на независимост при изготвяне на становища и оценки на риска по хранителната верига.

Участниците във фокус групите отчитат, като положителен акт приемането на ЗЦОРХВ през 2016 г., с което е направена значителна управленска стъпка към постигане на принципа за независимост на Центъра.

Постигане на Стратегическа цел 3 „Прилагане на изискванията на Европейското законодателство и новости в науката в системата за оценка на риска“

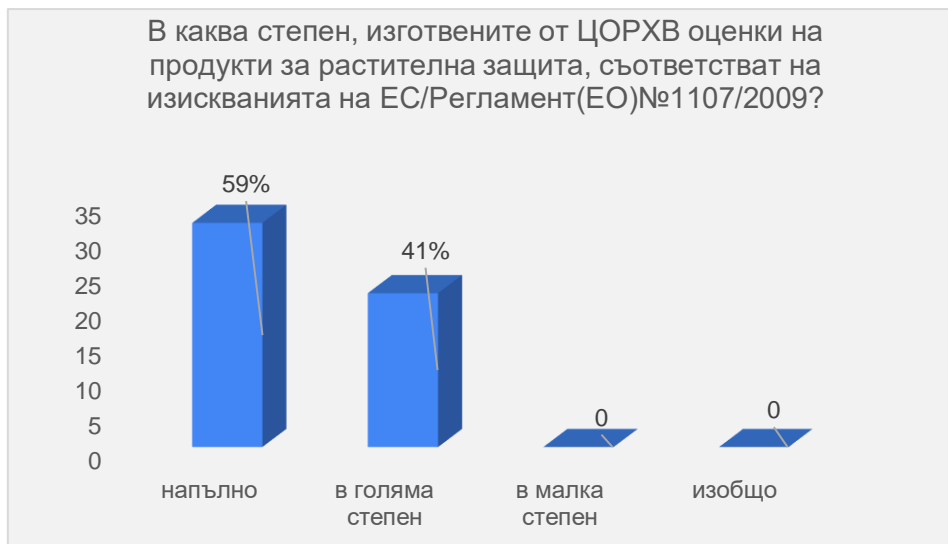
Въпросът за постигане на целта „Прилагане на изискванията на Европейското законодателство и новости в науката в системата за оценка на риска“, изследван чрез получените данни от проведеното анкетно проучване и фокус групите. Резултатите и от двете изследвания показват много висока степен на постижимост на тази цел.

Според 99% от анкетираните, научните оценки на риска са изготвени в съответствие с актуалните данни и новости в науката, съответно 47% от респондентите считат, че в голяма степен съответстват, а 52% – напълно (фигура 2).

Фигура 2

По отношение на изготвените оценки на продукти за растителна защита, всички анкетирани (100%), които са се възползвали от тази услуга, считат, че тези оценки са в съответствие с Европейските изисквания, по конкретно с Регламент (ЕО) № 107/2009. Данните по този критерий са изобразени на фигура 3.

Фигура 3

Оценка по въпрос А.2.: Какви са основните проблеми/дефицити, които възпрепятстват/са възпрепятствали постигането на целите на ЗЦОРХВ?

Оценката на посочения въпрос може да бъде изведена чрез документален анализ и анализ на мнението на заинтересованите страни, свързано с идентифицираните в хода на практическото прилагане на разпоредбите на ЗЦОРХВ на основните проблеми/дефицити, които възпрепятстват или са възпрепятствали постигането на целите на закона.

На база Кабинетно проучване (документален анализ) на Одитен доклад за извършен одитен ангажимент за увереност № ОАУ 11/2022 са отбелязани следните проблемни констатации:

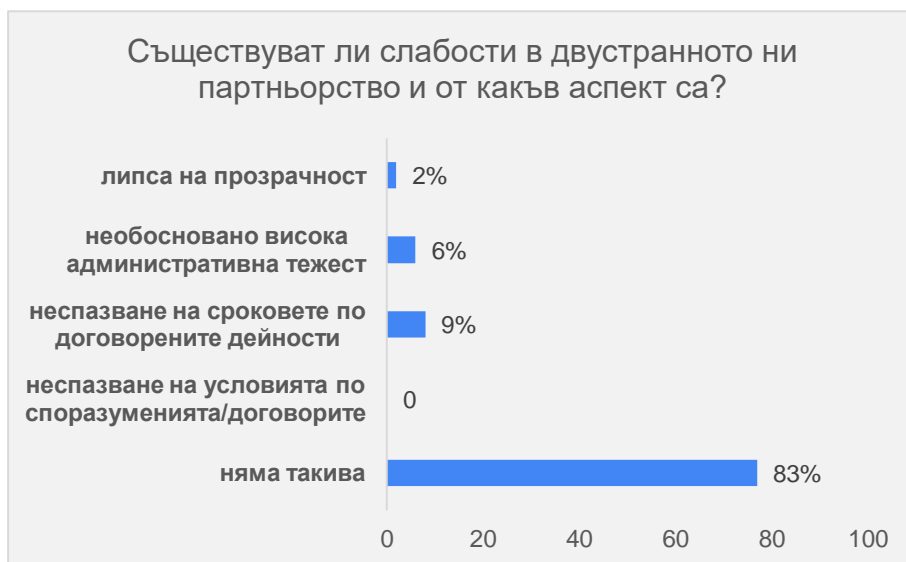
- Центърът не е публикувал почти половината от извършените оценки на риска по хранителната верига, което е в нарушение на чл. 6, ал. 9 от ЗЦОРХВ. При прегледа на оценките, които не са публикувани от Центъра се установи, че това са всички оценки, които са извършени по реда на чл. 132, ал. 6 от ЗВД, както и тези във връзка със съгласуването на проекти на документи или за целите на работата на Съвета по продукти за растителна защита към БАБХ или по повод на досъдебни производства. Не са публикувани и оценки по конкретни случаи, които са предоставени само на съответните заинтересовани лица. Посоченото значително неизпълнение на задължението по чл. 6, ал. 9 от ЗЦОРХВ е индикация, че изискването за публикуване на изготвените оценки следва да бъде прецизирано с оглед на изключването от публикуване на определени оценки - примерно във връзка с производствата по чл. 132, ал. 6 от ЗВД;

- При направената проверка е установено, че програми за обучения се получават единствено и само от БАБХ, а от другите институции – не, като за 2022 г. включително и БАБХ не са изпратили своята програма за обучение. По отношение на дадените препоръки и предложения по програмите за обучение на БАБХ от ЦОРХВ уточняват, че

нямат обратна връзка относно това дали същите са приети или не. Центърът не получава информация и относно проведените обучения, както и за резултатите от проведените обучения;

- Всичко това е показателно, че разписаните правила в раздел трети на глава втора на ЗЦОРХВ относно изпълнението на правомощието на ЦОРХВ да дава насоки и препоръки за обученията на служителите от структурите, които реализират държавната политика и официалния контрол според идентифицираните рискове по хранителната верига, не дава търсения резултат.

На следващата графика 4 са представени резултатите от проведеното анкетно проучване по въпроса за съществуващи слабости/дефицити в партньорствата с ЦОРХВ. Представителите на заинтересованите страни, участвали в анкетата, идентифицират в много малка степен съществуващи слабости/дефицити в двустранните ни отношения – 9% считат, че не се спазват сроковете по договорените дейности, 6% намират необосновано висока административна тежест, а според 2 % липсва прозрачност.

Графика 4.

Резултатите от анкетното проучване и изследването чрез фокус групи показаха следните дефицити при изпълнението на дейностите на ЦОРХВ:

- необходимост от инициране на повече кръгли маси, дискусии, конференции, тъй като годишната конференция на ЦОРХВ не е достатъчна да представи актуалните теми и цялостната дейност на институцията;
- необходимост от дигитализация на процесите;
- необходимост от създаване на електронна система за подаване на заявления и уведомления;
- включване на експерти от различни населени места в работните групи, тъй като казусите са различни в различните населени места;

- периодична и своевременна актуализация на информацията на уебсайта на ЦОРХВ;
- по-активни контакти с всички групи заинтересовани страни.

Оценка по критерий „Постигане на целите“:

Резултатите от направените анализи по този критерий показват, че Законът за ЦОРХВ постига в сравнително висока степен основните си стратегически и оперативни цели.

8.1.2. Ефективност

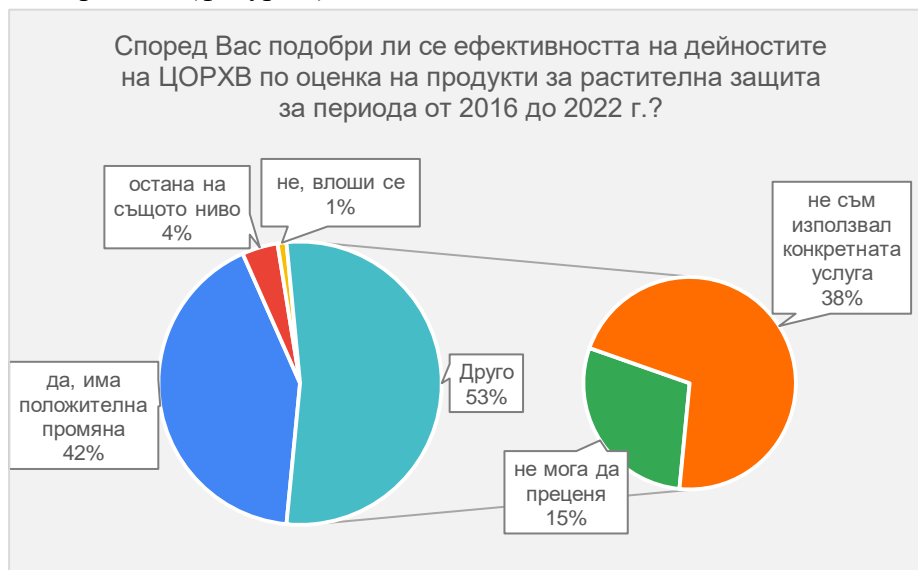
По критерий „ефективност“ се оценява „степената, в която постигането на целите, които са заложили при приемането или изменението на нормативния акт, се дължи на прилагането на нормативния акт“.

С оглед извършване на оценката по критерий „Ефективност“ са дефинирани следните ключови въпроси за оценка: Подобрена ли се е дейността на Центъра, с приемането на ЗЦОРХВ; Достатъчно функционална ли е структурата на ЦОРХВ и стабилна основа ли е за ефективна работа?

Оценка по въпрос Б.1.: Подобрени ли са се дейностите, извършвани от Центъра с приемането на ЗЦОРХВ?

Оценката по този въпрос е базирана на мнението на заинтересованите страни, които в рамките на проведеното анкетно проучване изразиха своето мнение относно качествено подобряване на дейността на Центъра в следствие от приемането на ЗЦОРХВ.

По отношение на ефективността на оценките на продукти на растителна защита, по-голямата част от респондентите, използвали тази услуга, са на мнение, че е настъпила положителна промяна (фигура 4).

Фигура 4

Подобряването на дейностите, извършвани от ЦОРХВ, беше анализирано и чрез документален анализ. Във връзка със задължението за интерактивна обмяна на информация и възможности в процеса на оценката и комуникацията на риска, по отношение на опасностите, рисковете и свързаните с риска фактори и възприятия сред заинтересованите страни, бяха проследени публикациите в медийното и интернет пространството. Видно е от графика 5 значително повишаване на публикациите от 2016 г. до 2022 г.

Графика 5

Оценка по въпрос Б.2.: Достатъчно функционална ли е структурата на ЦОРХВ и стабилна основа ли е за ефективна работа?

Оценката за функционалността на структурата на ЦОРХВ е базирана на изследване на мнението на заинтересованите страни чрез провеждането на фокус групи.

Според заинтересованите страни настоящата структура на ЦОРХВ е в съответствие със структурата на ЕОБХ и е достатъчно функционална, за да изпълнява заложените в ЗЦОРХВ изисквания. Според респондентите в следствие на отделянето на ЦОРХВ от БАБХ през 2016 г. се е повишила ефективността на работа на Центъра.

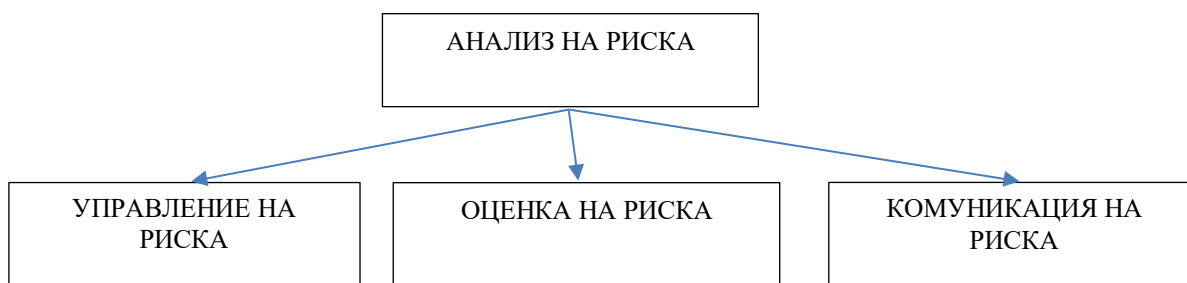
Част от структурата на ЦОРХВ е Контактният център на ЕОБХ. Според заинтересованите страни партньорството на ЦОРХВ, в частност на Контактния център с ЕОБХ и обмяна на информация в мрежата от научни организации, е предпоставка и стабилна основа за ефективна работа.

В резултат на адекватната структура, комуникацията на риска, която ЦОРХВ осъществява чрез провеждането на конференции, кръгли маси, форуми и други събития, е основа за решаване на проблемите съвместно със заинтересованите страни.

Оценка по критерий „Ефективност“:

Следвайки принципа на анализа на риска, настоящата структура на ЦОРХВ адекватно отразява конкретните задължения по оценка на риска и комуникация на риска в синхрон със структурата на ЕОБХ и с Регламент (ЕО) № 178/2002.

8.1.3. Ефикасност

Оценката по критерий „Ефикасност“ изследва постигането на целите, заложили при приемането или изменението на нормативния акт, с минимално използване на ресурсите при прилагането на нормативния акт.

При изследването на критерия за ефективност е използвано кабинетно проучване.

В ЦОРХВ е внедрена система за управление на качеството в съответствие с изискванията на ISO 9001:2015 през 2018 г. Системата за управление на качеството по ISO 9001 осигурява инфраструктура, процедури, процеси и ресурси, необходими на Центъра, както да наблюдава, така и да подобрява своите резултати по отношение на ефикасност, обслужване на заинтересованите страни и най-добро качество на дейностите. Сертифицирането по ISO 9001 също допринася за подобряване на цялостното функциониране на ЦОРХВ, решаване на текущи проблеми и разширяване на дейностите.

През 2022 г. е проведен втори ресертификационен одит на системата, за което ЦОРХВ е получил Сертификат за качество, като доказателство, че изпълнява целите на системата, респективно изискванията на ЗЦОРХВ:

- определяне на съответствието на системата за управление на клиента с критериите на одита;
- оценяване на непрекъснатата способност на системата за управление да осигури съответствие с приложимите законодателни, регулаторни и договорни изисквания;
- доказателства за ангажимента за поддържане на ефикасността и подобряването на системата за управление с цел увеличаване на общите постижения и на целите;

– идентифициране на области, за които е възможно подобряване на системата за управление;

– потвърждаване, че системата за управление отговаря на изискванията за транзитивно преминаване.

За по-детайлно изследване на критерия за ефикасност са дефинирани следните ключови въпроси за оценка:

– Разполага ли ЦОРХВ с достатъчен като численост персонал за постигане на изискванията на Закона?;

– Постига ли се необходимото качество на работа с наличния човешки ресурс?.

Оценка по въпрос В.1.: *Разполага ли ЦОРХВ с достатъчен като численост персонал за постигане на изискванията на Закона?*

Резултатите от проведените Фокус групи със заинтересованите страни показват недостиг на човешки (експертен) ресурс при изпълнението на определени дейности на ЦОРХВ.

По отношение на изготвяните от ЦОРХВ оценки на продукти за растителна защита, респондентите идентифицират недостиг на експерти. Според участниците във фокус групите, които си партнират с Дирекция ПРЗАВАС, за да се спазят договорените срокове при повишен обем на работа и качествено изпълнение, е необходим по-голям като численост човешки ресурс. Според тях определени сфери на работа не могат да бъдат обезпечени с наличните експерти. Като пример се посочва по-честото и по-активно участие на Република България в дискусии с ЕОБХ по отношение на активните вещества. Респондентите констатираха, че за всички, приоритетни за индустрията продукти, оценките се изготвят в срок, но за останалите липсва ресурс - брой експерти, които да участват активно във форум Южна зона, за който Република България е докладчик.

По отношение на изготвените от ЦОРХВ научни оценки на риска, както и по отношение на дейности при изпълнението на проекти на ЦОРХВ, респондентите се обединиха около мнението, че при определени случаи, когато наличният персонал не е достатъчен, е необходимо привличането на външни експерти с необходимата професионална експертиза.

Оценка по въпрос В.2.: *Постига ли се необходимото качество на работа с наличния човешки ресурс?*

Посоченият оценителен въпрос е изследван чрез мнението на заинтересованите страни в анкетното проучване и фокус групите.

Както е показано на фигура 5, по-голямата част от участниците в анкетното проучване (88%) имат доверие в експертите на ЦОРХВ по отношение на тяхната компетентност и професионализъм.

Фигура 5

При проведените фокус групи респондентите се обединиха около мнението, че експертният състав на Центъра притежава необходимата професионална компетентност за изпълнение на дейностите. Респондентите дават висока оценка на цялостната дейност на ЦОРХВ – отличен 5.50 - по шестобалната система.

За получаване на по-детайлна качествена оценка на професионалното изпълнение на заложените дейности, на респондентите беше предоставена тристепенна скала за комплексна оценка по критериите професионализъм, полезност, практичност, целесъобразност и надеждност.

- Висок клас на изпълнение – престижност, представителност, авторитет, висока сигурност;
- Среден клас на изпълнение – практичност, целесъобразност, масова достъпност, сигурност;
- Нисък клас на изпълнение – лесна достъпност, недостатъчна надеждност, риск от провал;

При така зададената скала за оценка, респондентите позиционираха нивото на изпълнение на дейностите в ЦОРХВ във високото ниво на средния клас. Получената оценка е комплексна и обхваща цялостната дейност по изпълнение на 3 ЦОРХВ.

Оценка по критерий „Ефикасност“:

Оценката по критерий „Ефикасност“ показва, че въпреки недостатъчния човешки ресурс, констатиран от заинтересованите страни, изпълнението на заложените в ЗЦОРХВ цели е постигнато, без да е нарушено необходимото качество на работа.

8.1.4. Устойчивост

Оценката по критерий „устойчивост“ изследва степента на трайно решаване на идентифицираните проблеми, включително броя на промените в нормативния акт. С други думи, положителната оценка на изпълнението на съответния акт зависи от това дали чрез него са постигнати устойчиви резултати.

Г.1. Съществуват ли проблеми/дефицити, които не могат да бъдат решени с обхвата на настоящия Закон на ЦОРХВ?

Оценката на посочения въпрос може да бъде изведена чрез документален анализ, свързан с идентифицираните, в хода на практическото прилагане на разпоредбите на ЗЦОРХВ, на основните проблеми/дефицити, които не могат да бъдат решени с обхвата на настоящия Закон на ЦОРХВ.

На база кабинетно проучване (документален анализ) на одитен доклад за извършен одитен ангажимент за увереност № ОАУ 11/2022 са отбелязани следните проблемни констатации:

- Наблюдава се трайна тенденция за недоставяне на данни. За точното реализиране на самия процес по изготвяне на оценките на риска в чл. 3, ал. 2 от ЗЦОРХВ е изискано да се разработи нарочна наредба на МС, в която следва конкретно да се разпишат правила относно събирането на данни и предоставянето на изготвените оценки. Такава наредба към датата на извършване на одита не е приета;

- Съгласно чл. 6, ал. 4 от ЗЦОРХВ възлагането на извършване на оценки на риска по хранителната верига е възмездно, освен ако то не е от структурите на Министерството на земеделието или Министерството на здравеопазването. Следователно в посочения законов текст не са предвидени структурите от Министерството на околната среда и водите и Министерството на икономиката и индустрията, на които съгласно Закона за управление на агрохранителната верига са възложени функции по управлението на риска на някои елементи на хранителната верига. Нещо повече, принципно възлагане на оценки на риска по хранителната верига е логично да бъде извършвано само от държавни органи и институции, на които са възложени задължения по управление на хранителната верига. В този смисъл не би следвало възлагането от тяхна страна на оценки на риска да

бъде таксувано, без значение дали същите са от системите на изброените четири министерства;

- От прегледа на правните разпоредби в ЗЦОРХВ, касаещи състава на Управителния съвет (УС) на ЦОРХВ, прави впечатление, че в УС са включени само заместник-министри на земеделието, и на здравеопазването, но не и заместник-министри от министерство на околната среда и водите и на икономиката и индустрията. В същото време, изброените четири министерства са администрациите, които съгласно Закона за управление на агрохранителната верига осъществяват държавната политика по управлението на агрохранителната верига. В този смисъл представителността само на два от тях в УС на ЦОРХВ води до неравнопоставеност между държавните органи, на които са вменени задължения по изпълнение на държавната политика според българския модел за управление на хранителната верига;

- По отношение на намаляване на времетраенето на процедурата по определянето на заместник-министрите в състава на УС, би могло да се обмисли промяна в закона, съгласно която членовете на УС на ЦОРХВ да бъдат определяни чрез заповедите за разпределението на ресорите, като в случай, че в тези заповеди няма такава изрична разпоредба да се счита, че член на УС на Центъра ще става този заместник-министър, в чийто ресор попада реализирането на съответната държавна политика в сферата на хранителната верига. Принципно, заповедите на министрите за разпределението на ресорите между заместник-министрите е една от първите заповеди на всеки нов министър.

Оценка по въпрос Г.2.: *Необходими ли са промени в ЗЦОРХВ?*

Посоченият оценителен въпрос е изследван чрез мнението на заинтересованите страни и чрез документалния анализ.

Според заинтересованите страни, участвали в анкетното проучване и фокус групите са необходими следните промени в ЗЦОРХВ:

- Повишаване на числеността на щата на ЦОРХВ – сегашната численост (53 служители) е недостатъчна; назначаване на повече специалисти/експерти в отделните направления на специализираната администрация с оглед справяне с интензивните промени на европейското законодателство – обект на разпоредби на Устройствен правилник;

- Увеличаване на административния капацитет на оценители на ПРЗ във всяка област на оценка; осигуряване участието на експерти в европейски срещи и обучения в областта оценка на активни вещества и ПРЗ – обект на разпоредби на Устройствен правилник;

- Разписване на процедура за наемане на външни експерти с ясни и конкретни параметри;

- Своевременно обезпечаване и актуализация на ЗЦОРХВ в съответствие с интензивните промени на европейското законодателство в определените срокове.

Оценка по критерий „Устойчивост“:

След анализ на събраните в рамките на доклада данни се стига до заключение, че ЗЦОРХВ демонстрира сравнителна устойчивост по отношение нормативното осигуряване на дейностите по оценка на риска. С оглед на проведеното анкетното проучване и фокус групите са изведени някои конкретни и специфични предложения за промени в закона. Препоръчително е при периодичния преглед на прилагането на законодателство в областта на оценката на риска по хранителната верига и при установена необходимост от усъвършенстване на правната рамка да бъде обсъдена приложимостта на направените предложения.

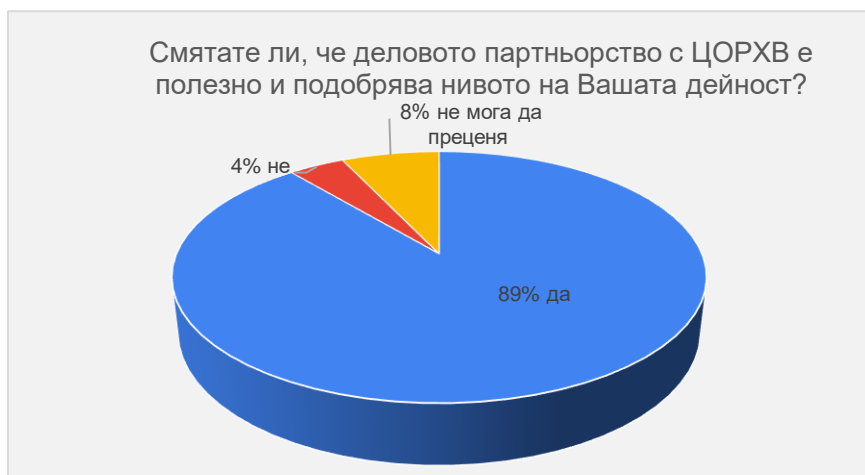
8.1.5. Полезност

Този критерий цели да изследва степента на удовлетворяване на очакванията на заинтересованите страни от прилагането на ЗЦОРХВ.

Оценка по въпрос Д.1.: До каква степен партньорството с ЦОРХВ е полезно и подобрява нивото на дейността на заинтересованите страни?

Характерът на въпроса предполага изследването и оценката по този критерий да са базирани на изследването на мнението на заинтересованите страни. За целта, в анкетното проучване и във фокус групите бяха включени въпроси с това съдържание.

Почти всички партньорски организации (89%) оценяват партньорство си с ЦОРХВ като полезно и считат, че то подобрява нивото на тяхната дейност (фигура 6).

Фигура 6

Според данните от анкетното проучване 84% от респондентите биха продължили да работят с ЦОРХВ дългосрочно, а 76% биха препоръчали услугите на ЦОРХВ и на други техни партньори. Резултатите са представени графично на фигури 7 и 8.

Фигура 7

Фигура 8.

Конкретни примери за полезност вследствие на взаимодействието с експерти от ЦОРХВ, бяха посочени от заинтересованите страни при провеждането на фокус групите:

- При обективни затруднения в дейностите на партньорските организации, намесата на експерти от ЦОРХВ е навременна и с нужната професионална експертиза. Чрез адекватна комуникация, методична и практическа помощ от страна на ЦОРХВ, работата се изпълнява качествено и в срок;

- Партньорството по съвместни национални и регионални проекти е довело до повишаване на репутацията на България чрез разширяване на обсега на научните области. Проектите, които ЦОРХВ изпълнява като бенефициент и партньор, допринасят за разширяване на потенциала и повишаване на авторитета както на Центъра, така и на заинтересованите страни;

- Своевременно изготвяните оценки на риска за населване на птицевъдни и свиневъдни обекти след констатирано огнище на заразно заболяване позволяват на операторите бързо възстановяване на бизнеса и непрекъснатост на бизнес процесите;

- Изготвените професионално и в срок оценки на ПРЗ осигуряват непрекъснатост и устойчивост на бизнес процесите на производителите, търговците и потребителите на ПРЗ. ЦОРХВ има водеща роля и в борбата с нелегални ПРЗ.

Оценка по критерий „Полезност“:

На база на данните от анкетното проучване и от фокус групите може да бъде обосновано заключение, че заинтересованите страни са оценили по положителен начин полезността на Закона за ЦОРХВ.

8.2. Заключение и препоръки

Въз основа на гореизложеното могат да бъдат направени следните изводи:

Основното заключение е, че въздействието на ЗЦОРХВ е положително. Очакваните от приемането на закона резултати са постигнати в голяма степен поради предвидени в него механизми за това. Законът предвижда и механизми за гарантиране спазването на заложените принципи при провеждането на дейностите по оценка на риска по хранителната верига.

Предвид събраните данни за оценката на въздействието на ЗЦОРХВ могат да се направят и следните заключения, систематизирани по-долу, послужили като база за възможни ответни действия за подобряване на вече създадените от закона механизми.

№	Заключение	Възможни ответни действия
1.	Наблюдава се трайна тенденция за недоставяне на данни. За точното реализиране на самия процес по изготвяне на оценките на риска в чл. 3, ал. 2	Да се приеме с постановлние изискващата се съгласно чл. 3, ал. 2 от ЗЦОРХВ наредба на МС, като в нея да се разпишат достатъчно ясни правила

	<p>от ЗЦОРХВ е създадено правно основание да се разработи нарочна наредба на МС, в която следва конкретно да се разпишат правила относно събирането на данни и предоставянето на изготвените оценки. Такава наредба към датата на извършване на одита не е приета.</p>	<p>относно събирането на необходимите за оценката данни, като се очертаят съответстващи ангажименти за всички структури в изпълнителната власт, които биха могли да предоставят данни във връзка с оценката на риска по хранителната верига.</p>
<p>2.</p>	<p>Съгласно чл. 6, ал. 4 от ЗЦОРХВ възлагането на извършване на оценки на риска по хранителната верига е възмездно, освен ако то не е от структурите на Министерството на земеделието или от Министерството на здравеопазването.</p> <p>Следователно в посочения законов текст не са предвидени структурите от Министерството на околната среда и водите и Министерството на икономиката и индустрията, на които съгласно Закона за управление на агрохранителната верига са възложени функции по управлението на риска. Нещо повече, принципно възлагане на оценки на риска по хранителната верига е логично да бъде извършвано само от държавни органи и институции, на които са възложени задължения по управление на хранителната верига. В този смисъл не би следвало възлагането от тяхна страна на оценки на риска да бъде таксувано, без значение дали същите са от системите на изброените четири министерства.</p> <p>При извършената проверка, се установи, че ЦОРХВ не е публикувал почти половината от извършените оценки на риска по</p>	<p>Във връзка с предстоящата последваща оценка на въздействие на ЗЦОРХВ да бъдат прецизирани следните законови разпоредби:</p> <p>1) чл. 6, ал. 4 във връзка с таксуването на оценките на риска по хранителната верига – редакцията следва да отрази факта, че не би следвало да бъде таксувана оценка, която е във връзка с изпълнението на функции на дадена администрация, без значение в коя система е тя;</p> <p>2) чл. 6, ал. 9 във връзка със задължението за публикуване на всички изготвени оценки на риска по хранителната верига – като минимум редакцията следва да изключи публикуването на оценките, извършени по реда на чл. 132, ал. 6 от ЗВД;</p> <p>3) разпоредбите в раздел трети на глава втора на ЗЦОРХВ относно изпълнението на правомощието на ЦОРХВ да дава насоки и препоръки за обученията на служителите от структурите - да се направи анализ</p>

<p>хранителната верига, което е в нарушение на чл. 6, ал. 9 от ЗЦОРХВ. При прегледа на оценките, които не са публикувани от Центъра се установи, че това са всички оценки, които са извършени по реда на чл. 132, ал. 6 от ЗВД, както и тези във връзка със съгласуването на проекти на документи или за целите на работата на Съвета по продукти за растителна защита към БАБХ или по повод на досъдебни производства. Не са публикувани и оценки по конкретни случаи, които са предоставени само на съответните заинтересовани лица. Посоченото значително неизпълнение на задължението по чл. 6, ал. 9 от ЗЦОРХВ е индикация, че изискването за публикуване на изготвените оценки следва да бъде прецизирано с оглед на изключването от публикуване на определени оценки – примерно във връзка с производствата по чл. 132, ал. 6 от ЗВД.</p> <p>При направената проверка се установи, че програми за обучения се получават единствено и само от БАБХ, а от другите институции – не, като за 2022 г. включително и БАБХ не са изпратили своята програма за обучение. По отношение на дадените препоръки и предложения по програмите за обучение на БАБХ от ЦОРХВ уточняват, че нямат обратна връзка относно това дали същите са приети или не. Центърът не получава информация и относно проведените обучения, както и за резултатите от проведените обучения.</p>	<p>дали не би могло с други методи и средства да се постигне желания ефект за включване на обучения, които да отговарят на действителните и съществени рискове по хранителната верига. Възможен вариант е например ЦОРХВ ежегодно да определя списък от задължителни обучения, които следва да се включат в обучителните програми за съответната година според идентифицираните от него рискове по хранителната верига.</p>
---	---

	<p>Всичко това е показателно, че разписаните правила в раздел трети на глава втора на ЗЦОРХВ относно изпълнението на правомощието на ЦОРХВ да дава насоки и препоръки за обученията на служителите от структурите, които реализират държавната политика и официалния контрол според идентифицираните рискове по хранителната верига, не дава търсения резултат.</p>	
<p>3.</p>	<p>Констатация от одит:</p> <p>От прегледа на правните разпоредби в ЗЦОРХВ, касаещи състава на УС на ЦОРХВ, прави впечатление, че в УС са включени само заместник-министри на министъра на земеделието и министъра на здравеопазването, но не и на министъра на околната среда и водите и министъра на икономиката. В същото време, изброените четирима министри са органите, които съгласно Закона за управление на агрохранителната верига осъществяват държавната политика по управлението на агрохранителната верига. В този смисъл представителността само на два от тях в УС на ЦОРХВ води до неравнопоставеност между държавните органи, на които са вменени задължения по изпълнение на държавната политика според българския модел за управление на хранителната верига.</p>	<p>В този смисъл е добре да се предвиди промяна в закона, така че в състава на управителния съвет на ЦОРХВ да се осигури равнопоставеност за всичките четирима министри, на които съгласно Закона за управление на агрохранителната верига са вменени задължения по реализиране на държавната политика в тази област.</p>
<p>4.</p>	<p>Констатация от одит:</p> <p>По отношение на намаляване на времетраенето на процедурата по определянето на заместник-министрите в</p>	<p>В този смисъл една такава редакция на текста, касаеща състава на УС на ЦОРХВ, би минимизирала времето за</p>

	<p>състава на УС, би могло да се обмисли промяна в закона, съгласно която членовете на УС на ЦОРХВ да бъдат определяни чрез заповедите за разпределението на ресорите, като в случай, че в тези заповеди няма такава изрична разпоредба да се счита, че член на УС на Центъра ще става този заместник-министър, в чийто ресор попада реализирането на съответната държавна политика в сферата на хранителната верига. Принципно, заповедите на министрите за разпределението на ресорите между заместник-министрите е една от първите заповеди на всеки нов министър.</p>	<p>определяне на членовете на УС на ЦОРХВ.</p>
<p>5.</p>	<p>Констатация от одит:</p> <p>Според разпоредбите на ЗЦОРХВ процесът по изготвяне на оценка на риска по хранителната верига може да бъде иницииран по два начина – от самия ЦОРХВ или чрез възлагане. По отношение на самото възлагане законовите разпоредби определят същото като възмездно, освен ако то не е от структурите на Министерството на земеделието или от Министерството на здравеопазването, които съответно са освободени от такси съгласно чл. 6, ал. 4 от ЗЦОРХВ. Следователно, и в цитирания законов текст не са предвидени структурите от Министерството на околната среда и водите и Министерството на икономиката и индустрията, на които съгласно Закона за управление на агрохранителната верига са възложени функции по управлението на</p>	<p>Посоченото е индикация, че законовият текст на чл. 6, ал. 4 от ЗЦОРХВ би следвало да бъде прецизиран по начин, който да гарантира, че възлагането на оценки на риска от страна на администрацията не следва да бъде таксувано.</p>

	<p>риска. Нещо повече, принципно възлагане на оценки на риска по хранителната верига е логично да бъде извършвано само от държавни органи и институции, на които са възложени задължения по управление на хранителната верига. В този смисъл не би следвало възлагането от тяхна страна на оценки на риска да бъде таксувано, без значение дали същите са от системите на изброените по-горе министерства. Погледнато по този начин не е оправдано и отказването на възложена научна оценка на риска по хранителната верига, тъй като същата би следвало да бъде свързана и необходима за функциите на възложителите – държавни органи и институции.</p>	
<p>6.</p>	<p>Констатация от одит:</p> <p>По отношение на изпълнението на задължението по чл. 6, ал. 9 от ЗЦОРХВ за публикуване на сайта на ЦОРХВ на всички готови оценки се констатира, че за проверявания период почти половината от изготвените оценки не са публикувани. При прегледа на оценките, които не са публикувани от Центъра се установи, че това са всички оценки, които са извършени по реда на чл. 132, ал. 6 от ЗВД, както и тези във връзка със съгласуването на проекти на документи или за целите на работата на Съвета по продукти за растителна защита към БАБХ или по повод на досъдебни производства. Не са публикувани и оценки по конкретни случаи, които са предоставени</p>	<p>В този смисъл непубликуването на изготвени оценки на риска по хранителната верига представлява нарушение на посочения законов текст. Предвид посоченото значително неизпълнение на задължението по чл. 6, ал. 9 от ЗЦОРХВ е добре при предстоящата последваща оценка на въздействие на закона да се прецизира текстът на визираната законова норма, като се очертаят основанията, при които изготвените оценки не следва да бъдат публикувани (примерно във връзка с производствата по чл. 132, ал. 6 от ЗВД).</p>

	<p>само на съответните заинтересовани лица. Принципно, текстът на чл. 6, ал. 9 на ЗЦОРХВ изисква публикуването на всички изготвени оценки на риска по хранителната верига с цел осигуряване на необходимата информираност на обществеността относно констатираните рискове по хранителната верига.</p>	
7.	<p>Констатации и изводи от одит:</p> <p>Българският модел на управление на хранителната верига е включен почти изцяло в ресора на министъра на земеделието, който включително обхваща и процеса по оценка на риска. Според изискванията на Регламент (ЕО) № 178/2002 процесът на оценката на риска трябва да е самостоятелен процес, различен от процеса по управлението на риска.</p> <p>При изследването на правните норми, дефиниращи правния статут на ЦОРХВ се вижда, че подчинеността на Центъра спрямо МЗм е само и единствено по отношение на бюджета – ЦОРХВ е определен като второстепенен разпоредител с бюджет към МЗХГ. Самите функции на Центъра обаче са разписани по начин, който гарантира, че от дейността на ЦОРХВ ще могат да се ползват всички структури от системата на хранителната верига. Предвид посоченото може да се приеме, че не е изцяло налице изискващата се по регламент самостоятелност на звеното, извършващо оценката на риска, независимо че ЦОРХВ е</p>	<p>Според нас, с отделянето на ЦОРХВ от БАБХ на практика е изпълнено изискването - гарантиране на независимост, безпристрастност, обективност и прозрачност при извършването на научните анализи и предоставяне на научни оценки на риска по хранителната верига.</p>

<p>включен в системата на министерството на земеделието.</p> <p>Като положителен акт по отношение на независимостта на ЦОРХВ се отчита отделянето на ЦОРХВ от БАБХ. С приемането на ЗЦОРХВ през 2016 г. е направена значителна управленска стъпка към постигане на принципа за независимост на Центъра.</p>	
---	--

9. Начини на разпространение на резултатите от последващата оценка

Резултатите от извършената последваща оценка на въздействието на ЗЦОРХВ ще бъдат предоставени на Министерския съвет, който е възложител за нейното изготвяне на основание РМС № 436 от 2022 г. за одобряване на списък със законопроекти, на които ще бъде извършена цялостна предварителна оценка на въздействието, и със закони, на които ще бъде извършена последваща оценка на въздействието, през 2022 г.

В изпълнение на чл. 22, ал. 3 от Закона за нормативните актове последващата оценка на въздействието ще се публикува на интернет страницата на Центъра за оценка на риска по хранителната верига и Портала за обществени консултации в срок до 30 дни от изготвянето ѝ.

10. Източници

Нормативни актове:

1. Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните;
2. Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета (ОВ, L 309/1 от 24 ноември 2009 г.);
3. Закон за управление на хранителната верига;

4. Закон за Центъра за оценка на риска по хранителната верига;
5. Закон за ветеринарномедицинската дейност;
6. Наредба за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието;
7. Устройствен правилник на Центъра за оценка на риска по хранителната верига.

Стратегически и аналитични документи:

1. Годишен отчет за цялостната дейност на Центъра за оценка на риска по хранителната верига към МЗМ за 2021 г.;
2. Одитен доклад за извършен одитен ангажимент за увереност № ОАУ 11/2022 г. с цел: „Да се даде увереност, че дейността в областта на качеството и безопасността на всички елементи на хранителната верига в Министерството на земеделието се извършва в съответствие с нормативните изисквания, заложените цели и при спазване на принципите за добро финансово управление“;
3. Доклад от ресертификационен одит ISO 9001:2015.

Интернет страници

1. <https://corhv.government.bg/>
2. <https://www.bgfermer.bg/>
3. <https://agri.bg/>
4. <https://www.portalnapacienta.bg/>
5. <https://agrozona.bg/>
6. <https://agro.bg/>
7. <https://selo.bg/>
8. <https://ovce-kozi.com/>
9. <https://inews.bg/>
10. <https://www.chambersz.com/>

2/15/2023

X

Д-р Койчо Коев, д.в.м.
Директор ЦОРХВ
Signed by: Iliyan Radev Kostov